

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek obrtništva drav. banovine

»OBRTNI VESTNIK« izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu in stane: celoletno Din 40.— polletno Din 20.— posamezna številka Din 2.—	GLASILO OKROŽNIH ODBOROV, OBRTNIH ZDRUŽENJ IN OBRTNIH DRUŠTEV DRAVSKE BANOVINE UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: LJUBLJANA, ČANKARJEVO NABREŽJE 9.	Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Ponatiski do- voljeni le z navedbo vira. Številka pri poštni hranilnici, podruž- nici v Ljubljani 10.860.
--	---	---

XVIII. LETNIK.

V LJUBLJANI, DNE 15. NOVEMBRA 1935.

ŠTEV. 13.

Naš gospodarski parlament je zboroval

10 let odgovornega in uspešnega dela za našo zbornico

Z letošnjim letom poteka deset let, odkar načeljuje Zbornica za trgovino, obrt in industrijo kot predsednik g. Ivan Jelačin.

Po prvih letih zadovoljive konjunkturi in gospodarskega napredka smo po l. 1931. doživeli zlom naših gospodarskih podjetij, kakor ga zgodovina ne pomni. Preti je nevarnost, da izgubimo vse pridobitve zadnjih desetletij, vse uspehe naporenega dela, da osiromašimo na celi črti in zapademo stagnaciji, kjer bo vsaka rešitev nemogoča.

Imamo svojega gospodarja na čelu naše najvišje gospodarske institucije, ki se odlikuje po svoji žilavi odpornosti, po svoji odločni borbenosti, predvsem pa po svoji neizčrpnosti in iniciativnosti, da nas vodi in nas bo vodil preko današnjega gospodarskega kaosa, kljub vsem nevarnostim in v varno, mir-

no pristanišče. S samozvestjo je ves čas opravljal svoje veliko, odgovorno delo v obrambo in korist naših interesov. Ni se bal tvegati tudi svoj položaj, kadar so zahtevale gospodarske prilike, da izvojuje pravično rešitev naših gospodarskih interesov. Zlasti obrtni odsek je imel v predsedniku Jelačinu vedno svojega najzvestejšega zaščitnika. Njegova zasluga je, da je ostala naša zbornica nedeljena in pri skupnem harmoničnem delu za našo gospodarsko obnovo. Pravilno je g. predsednik sam poudaril, da je zlasti za nas solidarno delo predpogoj našemu napredku.

Mi vsi želimo, da g. predsednik Jelačin ostane na svojem predsedniškem mestu pri svojem uspešnem delu še dolga desetletja.

a) 8% doklado od osnovnega davka pridobnine in družbenega davka;

b) 8% doklado na 50% minimalnega družbenega davka po 2. odstavku čl. 86. zakona o neposrednih davkih.

3. Zbornično predsedstvo se pooblašča, da v primeru potrebe določi v smislu § 3. zakona z dne 2. VII. 1930 (Službeni list od 20. VIII. 1930, št. 100/19) posebno lestvico za pobiranje letnega prispevka od podjetij, katerim je odmerjen družbeni davek po 2. odst. čl. 86. zakona o neposrednih davkih.

Nato je poročal predsednik v svojem poročilu o položaju slovenskega gospodarstva. Doslej vsi predlogi za zaščito domače delavnosti niso našli odmeva, nasprotno je v naši državi mnogo državnih gospodarskih podjetij, ki spričo svoje pozicije in privilegijev konkurirajo privatnim. Lep primer nam je razdelitev dobav premoga za železnice. Tu se ni uporabilo isto merilo za vse rudniške okolišče v naši državi. Podoben klasičen primer imamo tudi z državno železarno v Zenici. Ne more biti svrha državnih podjetij otežkočati delo privatnih podjetij, ki so nosilci največjih javnih bremen.

Gospodarska vprašanja se ne bodo rešila sama po sebi, odlašanje njihovega reševanja prinaša našemu gospodarstvu le ovire in otežkoča zboljšanje položaja. Zato bi morala gospodarska politika imeti ves interes, da privatno inicijativo, ki je edini porok za našo gospodarsko obnovo, z vsemi močmi podpira. Če gledamo številke, ki jih beleži zbornična statistika, vidimo, da se proces nazadovanja zaradi depresije pri nas še vedno ni ustavil in da bi bilo zato preuranjeno govoriti o obnovi in ozdravljenju. Na zapadu Evrope je kriza že prebolena, gospodarstvo uravnovešeno, ker se je poljedelstvo prilagodilo novemu položaju, nacionalni dohodek se je obnovil, mednarodna trgovina reorganizirala in ekspanzivnost kredita je omogočila poslovni krogotok. Mi smo še daleč od tega. Potrebna bo vrsta let naporov in dela, da pridemo iz sedanjih komplikacij in zato smo danes tako skromni ter želimo le eno, namreč naj se nam obstoječih težkoč po nepotrebnem z umetnimi nevarnostmi še bolj ne stopnjuje.

V drugem delu svojega poslovnega poročila je prikazal predsednik glavne zbornične akcije v preteklem polletju. Omenil je, da je zabeležila zbornica v tem času 8503 prijave obratov, ki spadajo pod obrtni zakon in 15.410 odjav. Po definitivnih ugotovitvah znaša število trgovinskih obratov na zborničnem področju 8925, ki zaposlujejo 3848 pomočnikov in 1501 vajenca. Gostinskih obratov je 5357; na 200 prebi-

Plenarna seja Zbornice za TOI

Katastrofalne so ugotovitve poročila predsednika g. Jelačina na plenarni seji Zbornice za TOI, ki se je vršila pretekli teden. V obrtu nazadovanje na vsej črti, isto v trgovini in industriji. Z razliko 22.000 zavaroancev pri OUZD mora biti to jasno. Poleg raznih ovir moramo ugotoviti nesmiselno zapostavljanje s strani državnih podjetij, dosledno neupoštevanje vseh zahtev in upravičenih pritožb, ki jih slovensko gospodarstvo pošilja v Beograd. Za nameček pa višji davki in ostrejša iztirjevanje davkov, saj je bilo v zadnjem letu 195.000 rubeljni.

Kdo naj pri vsem tem še ohrani vsaj nekaj dobre volje, ki je pogoj vsakega ustvarjalnega dela. Res zadnji čas je, da bi odločujoči krogi znali ceniti še preostali naš optimizem in ga podprli pri najelemenarnejših zahtevah našega gospodarstva.

Edino upanje, ki ga imajo vsi slovenski gospodarski sloji je v enotnem solidarnem nastopu in složnem delu za napredek našega gospodarstva.

Za drugo letošnjo plenarno sejo Zbornice za TOI je vladalo veliko zanimanje, saj se je seje udeležilo 46 svetnikov, kar je izredno veliko. Seji je predsedoval zbornični predsednik g. Ivan Jelačin, prisostvoval pa ji je tudi zastopnik banske uprave načelnik dr. Rudolf Marn.

Uvodoma se je predsednik spomnil umrlega podpredsednika Zbornice g. Dragotina Hribarja. Opisal je njegovo plodno življenje in pravilno ocenil njegove zasluge za slovensko gospodarstvo, posebno pa za slovensko industrijo, denarništvo in borzo. Plenum je poslušal govor stoje in zaklical na koncu trikrat »Slava«. Nato je poročal, da je banska uprava odobrila računski zaključek za l. 1934. z dohodki 4.064.338 dinarjev in izdatki 4.034.353 Din. Zbornica je imenovala svoje zastopnike tako v davč-

ne kakor tudi reklamacijske odbore ter je stavila tudi predloge glede imenovanja članov ravnateljstva in nadzorstva Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani ter za bolniško blagajno Trg. boln. in podpornega društva. Abiturientski tečaj Zbornice je imel lani 32 slušateljev (12 moških in 20 ženskih), letos jih pa ima 38. Njegovi dohodki so znašali 66.520 Din, izdatki pa 55.826 Din.

O zborničnem proračunu za l. 1936. je poročal nato predsednik Jelačin. Proračun je bil predelan in razpravljan v vseh zborničnih odsekih, pred tem pa še v dveh predsedstvenih sejah in poleg tega še v finančnem odboru, ki je tudi pooblastil predsednika Jelačina, da o njem poroča plenumu. Vsi sklepi v odsekih in v vseh drugih sejah so bili soglasni.

Vodilna načela pri sestavi proračuna sta bila štednja in pa pospeševanje gospodarstva. Varčevalo se je, kolikor je bilo sploh mogoče, vendar ne v škodo nalog, ki jih ima zbornica kot naša najvišja gospodarska organizacija. Ohranilo se je proračunsko ravnovesje in kljub nekaterim nujnim višjim dotacijam ostane 8% zbornična doklada.

V smislu pooblastila finančnega odbora predlaga, da se sprejmejo ti predlogi zborničnega proračuna:

1. Zbornični proračun za leto 1936. se določa:

s potrebščino Din 3.293.372.—
in s pokritjem Din 3.316.000.—
torej s presežkom Din 22.628.—

2. Da se doseže proračunjeno pokritje, je pobirati v l. 1936.:

Obrtniški teden od 1. — 8. decembra

Obrtniki, pripravite se, da čim dostojneje proslavite praznik svojega dela in sposobnosti

Vsak obrtnik mora v Obrtniškem tednu na kakršenkoli način opozarjati javnost na svojo delavnico, svoj stan in svojo trgovino!

Vsak obrtnik mora v Obrtniškem tednu sodelovati pri vseh prireditvah, sejnih, javnih zborovanjih in drugih prireditvah tako, da vsaj enkrat na leto opozori širšo javnost na svoj stan!

Vsak obrtnik naj se samozavestno izkaže dostojnega člana svojega stanu. S solidarnim nastopom stanovske zavesti bomo dosegli svoj pravi napredek, gospodarsko in socialno obnovo obrtništva. Zavedaj se, da vprašanje obrtništva ni samo vprašanje obrtnikov, temveč vprašanje vseh stanov in vsega naroda!

Po vseh obrtniških centrih priredijo krajevni odbori manifestacijska zborovanja in poučna predavanja.

V Ljubljani: veliko manifestacijsko zborovanje. Ljubljanska Radio-oddajna postaja bo oddajala vsak dan ob 12. uri radijska predavanja, med drugimi: Pomen Obrtniškega tedna. Socialni in nacionalni pomen obrta. Ali nam je treba toliko uvažati? Obrtniški izdelki in naš konzument. Obrtnik v oblačilnih strokah. Gospodinja in obrtniški izdelek.

Po vseh šolah bo naša mladina imela priliko seznaniti se o važnosti obrta za naše narodno gospodarstvo.

V Ljubljani se bo v Trgovskem domu vršila dvakrat dnevno prva slično zamišljena Modna Revija, ki bo zadovoljila obrtnika in odjemalca in jim nudila popolno sliko oblačilne stroke.

Obrtniški propagandni adresar bo dal javnosti pregled obrtniških vrst.

Obrtniška loterija ima namen, da poživi zamrlo delavnost našega obrtništva, odjemalcu bo pa nudila za 10.— Din veliko izbiro raznih sodobnih in praktičnih obrtniških izdelkov.

valcev pride približno po en gostinski obrat. Gostiln je 3230, hotelov 103, restavracij 134, kavarn 76, penzionov 23, krčm pa 909. Število gostinskih podjetij je v zadnjih štirih letih napredovalo za 327 obratov. Obrtniških obratov je zdaj 18.305. Število vajencev in vajenk trgovske stroke znaša v dravski banovini 1501 in še vedno je 619 naraščajnikov, ki ne uživajo nobenega strokovno-nadaljevalnega pouka. Obisk nadaljevalnih šol je zdaj za celih 37% manjši, kakor je bil pred 10 leti. Takrat je prispevala država za to šolstvo še 314.536 Din, zdaj pa ne prispeva niti pare. Predsednik je omenil končno še lepo uspele obrtniške razstave, tečaje Zavoda za pospeševanje obrti in splošne podatke o zborničnem položaju v tekočem letu.

Nazadovanje števila trgovinskih in obrtnih obratov in odjavljanje teh obratov se je sicer nekoliko zmanjšalo, navzlic temu je nazadovalo število trgovin v prvih treh četrtletjih za 670, število obrtnih obratov pa za 422. V treh letih in pol je število trgovinskih in obrtnih obratov nazadovalo za preko 7000. Vzporedno vidimo, da je bilo v juliju t. l. v Sloveniji pri OUZD zavarovanih 82.796 delavcev, to je za 22.000 manj nego v juliju 1930, pri čemer pa še niso upoštevane redukcije rudarskega delavstva. Povprečna dnevna zavarovana mezda je letos padla na 1.850.000, to je za 930 tisoč dinarjev manj nego poleti 1930, kar pomeni letno izgubo narodnega dohodka v višini 280 milijonov Din. V tem položaju se moramo s skrbjo vprašati, kam naj vodi to stanje, ako se še z raznimi administrativnimi ukrepi ovira osnivanje novih podjetij v dravski banovini, ki služijo izključno za potrebe prebivalstva.

Pretekli mesec nas je iznenadil ukrep, s katerim so bile javnim nameščencem reducirane draginjske doklade, in to baš v dobi, ki nam prinaša podražitev pšenice, obutve, tekstilnega blaga in nekaterih drugih živil. Redukcija prejemkov, o katerih je prejšnji finančni minister dr. Djordjević trdil, da predstavljajo eksistenčni minimum, bi morala biti gotovo zadnje sredstvo, ki bi se smelo uporabiti v najskrajnejšem primeru, ko bi bile izčrpane vse ostale možnosti znižanja izdatkov. Pa tudi pri načinu redukcije se je prezrlo, da so cene živil v dravski banovini nesorazmerno večje, kakor v

drugih banovinah. Že inspekcija dela je v svojih uradnih poročilih ugotovila, da so stroški življenjskega minima v dravski banovini za 20 do 100% večji nego v drugih banovinah. To dejstvo bi bilo treba upoštevati tudi pri razvrstitvi naših krajev v draginjske razrede. Efekt zadnjih redukcij znaša po dobljenih informacijah za dravsko banovino okrog 60 milijonov dinarjev, kar je običuten udarec za vse naše gospodarstvo.

Število obratov je od leta do leta vedno bolj v nasprotnem razmerju s predpisano pridobnino. Dočim je pridobnina znašala v letu 1933. 256 milijonov dinarjev, je bilo v letu 1934., ko se je število obratov ponovno skrčilo za okrog 3000 tvrdk, preostalem predpisano 42 milijonov pridobnine. Davčna statistika pa nam kaže porast obdačitve tudi pri davku na poslovni promet od 1038 na 1171 milijonov dinarjev, kar bi pri sedanjih povprečni davčni stopnji 23 odstotka odgovarjalo obdačenemu prometu 5 milijard dinarjev. V celoti je bila tudi pri drugih vrstah direktnih davkov v preteklem letu obremenitev večja, kakor v letu 1933., izvzemši luksuzni davek, ki je nazadoval. Posebno se je povečal uslužbenski davek, ki je porastel kar za celih 12 odstotkov.

Poročila o davčni praksi ne kažejo enotne slike. Pretirava se pri izterjavanju davkov samo v nekaterih okrajih. Nekatera združenja poročajo, da ni niti enega člana, kateremu ne bi bili predmeti zarubljeni in visoka številka 195.232 rubežni, kolikor jih je bilo v celoti na področju Dravske finančne direkcije za plačilo davkov v znesku 105 milijonov dinarjev, dokazujejo, da davkoplačevalci le z napetjem skrajnih sil zadoščajo davčnim obveznostim. Poleg tega pa je velika ovira za plačevanje davkov nelikvidnost terjatev in naložb. K pomanjkanju gotovine v vrstah davčnih obvezancev prispeva tudi mnogo imobilnost in zaščita denarnih zavodov. Zato se ne smemo čuditi, če je obenem s povečanjem davčnih bremen od leta 1933. na 1934. za celih 275 milijonov dinarjev narastel tudi davčni zaostanek za 168 milijonov dinarjev, dasi so pri nas davčni zaostanki še vedno najnižji.

Težavni položaj davkoplačevalca jasno ilustrira činjenica, da po vseh redukcijah reklamacijskega odbora dosega davčni predpis višino najboljšega konjunktornega

leta, čeprav je padlo število davkoplačevalcev za 7300. Dosti pa pove tudi to, da je pri 380.000 davčnih računih, kolikor jih vodijo v davčnih knjigah, 195.232 rubežni! To težko stanje zahteva vedno bolj ureditev gospodarskih vprašanj ter preudarno gospodarsko politiko.

Zbornične akcije v davčnem oziru so šle predvsem za tem, da se zakonski predpisi dopolnijo in prilagode našim posebnim prilikam ter da zbornica z dajanjem pojasnil združenjem in interesentom skuša tem zagotoviti pravilno obdačitev.

Reforma davčnih odborov je prvi mah izzvala med gospodarskimi krogi nesigurnost in domnevo, da v novi sestavi ne bo mogoče zadostno zastopati interesov davkoplačevalcev, vendar je skrbna izbira članov in poznejše delovanje davčnih odborov dokazalo, da so ti po večini kos svoji nalogi. Važno je, da je dvanajstinski zakon izpremenil predpise glede rentnine in zmanjšal izmero eksekucijskih stroškov. Za poslovni svet je važna pridobitev, da se odmera rentnine pri obrestih, ki se še niso izplačale, odnosno izterjale, odloži do izterljivosti, ker se je poprej mnogokrat zahtevalo, da morajo plačevati trgovci tudi od svojih dubioznih terjatev rentni davek, kar je bilo pri velikem številu takih dolgov predmet upravičenih pritožb trgovskega sveta.

Dalj časa se že pripravlja revizija taksnega zakona. Za to revizijo obstojijo stvarni pa tudi formalni razlogi. Donos taks stalno zaostaja, povprečno okrog 200 milijonov za preliminiranim zneskom, ker stranke ne zmorejo več previsokih taks, a tudi takse, ki zadevajo normalno trgovsko poslovanje, nesorazmerno obremenjujejo v sedanji obliki in izmeri zaradi svoje hipertrofnosti trgovsko režijo.

Sanacija položaja naših denarnih zavodov napreduje s težavo in le polagoma. Danes imamo pod zaščito v Dravski banovini 161 kreditnih zadrug, 10 regulativnih hranilnic in 3 bančne zavode poleg treh podružnic bančnih zavodov, katerih centrale se nahajajo izven našega področja. Ta statistika dokazuje, da v zadnjem času število zavodov, ki so prisiljeni zaprositi zaščito, rapidno narašča. A tudi pri ostalih zavodih, ki formalno še niso zaprosili za zaščito, ni položaj boljši in so istotako že od leta 1931. ilikvidni. Ministrstvo je doslej izdalo uredbe samo za dvojce naših največjih bančnih zavodov, dočim so vsi ostali še v proučevanju.

Ta proces sanacije pa ovira v znatni meri enostransko reševanje vprašanja kmetjskih dolgov. Naša zbornica je na novosadski konferenci obrazložila posebne razmere kreditnega gospodarstva kmečkega prebivalstva v Sloveniji in posebno podčrtala, da so dali nad polovico vseh posojil, ki spadajo pod moratorij, privatniki, ki so vsled zadnje odredbe o znižanju obrestne mere na 1% najjače prizadeti. Po statistiki namreč spadajo v skupino privatnih upnikov tudi terjatve trgovcev, obrtnikov, kakor tudi kmetovalcev, ki so drug drugemu posodili denar. Na ljubljanski konferenci smo izdelali konkreten načrt, kako naj bi se z novo uredbo rešilo to vprašanje. Za ta načrt se je zavzel trgovski minister z vso vnemo. Uredba pa, ki je končno izšla, je pod vplivom zemljoradniških krogov dobila čisto drugo obliko. Praktično podaljšuje moratorij zopet za leto dni, dočim pušča glavno vprašanje, to je postopka pri ocenitvah posesti odprto. Nova uredba je velik nadaljnji korak v omejevanju pravic upnika, posebno, ker predvideva sedaj tudi že dožnost odpisa in redukcije dolgov, kar gotovo ne bo prispevalo k pojačanju zaupanja v kreditne posle.

Stojimo neposredno pred sprejetjem **važnih zakonov**, ki bodo odločilno vplivali na usmerjanje gospodarske aktivnosti v bodoče. Vlada namerava predložiti skupščini **zakon o gospodarskih in pridobitnih združenjih in trgovinski zakonik**. Trgovinski zakonik sedaj proučavamo in skuša zbornica o njem zbrati mišljenja vseh onih organizacij, institucij, kakor tudi praktičnih pravnikov in velikih podjetij, ki imajo bogato lastno izkušnjo v materiji trgovskega sodstva, da bi mogla ministrstvu dostaviti čim izčrpnjšo sliko teh opazanj. **Zakon o gospodarskih združenjih** je v novem osnutku obelodan s tem, da se lahko gospodarske zadruge bavijo z vsakim delom, ki ni prepovedano in ki lahko poveča dohodke ali zmanjša izdatke združenj. Hranilni in kreditno poslovanje bo po prejetih obvestilih bolj postranski posel in bo **torej glavno blagovni promet**. Poslovanje je omejeno na zadrugarje. Izvzete so samo obrtne zadruge kot produktivne zadruge, ki lahko prodajo izdelke nezadrugarjem.

Imamo torej v bodoče računati z nadaljnjo **koncentracijo blagovnega prometa pri združenih institucijah** in s tem z avtomatičnim zoževanjem blagovnega prometa pri **posredniški trgovini**. Načrt zakona sam indirektno prizna, da zadrugarstvo v večini države ni **samoniklo** in v največ primerih v svojem poslovanju **deficitarno**. Zato predvideva osnove posebnega fonda za podpiranje zadrugarstva, v katerega bodo vplačevali državni priv. denarni zavodi in razredna loterija. Važna je določba, da smejo prebitke denarnih vlog zadruge v bodoče poveriti samo svojim združenim zvezam, odnosno državnim priv. zavodom.

Zbornica je prejela v izjavo tudi **osnutek zakona o občinskih hranilnicah**, ki je za reorganizacijo našega kreditnega in kapitalnega trga izredne važnosti. Hranilnice so poleg posojilnic, osnovanih na združni podlagi, stebri našega hipotekarnega kredita in zlasti rezerva naših samoupravnih edinic. Regulativne hranilnice so zbrale iz vrst naših malih ljudi **poldrugo milijardo dinarjev**, ki je bila ne samo stabilna rezerva našega hipotekarnega kredita, stalni motor v gradbeni delavnosti, marveč tudi važen in cenjen kreditni vir za obrtniški in trgovski stan. Naše hranilnice pa igrajo tudi v nacionalnem oziru naravnost historično vlogo. Njih gospodarski pomen pa kaže dejstvo, da so hranilnice s pomočjo podpor in cenjenih posojil omogočile v Sloveniji gradnjo 341 šol, 82 vodovodov, 76 potov in večino naših lokalnih železnic, 24 električnih central, 16 bolnic in končno 13 zavetišč in sirotinskih domov, pri čemer sem pa navedel le nekoliko aktivnih postavk iz njihovega plodonosnega delovanja.

Tip naših hranilnic in njihovo delo izven Slovenije in Dalmacije nista znana. Nov zakon naj bi omogočil, da se tudi v vzhodnih banovinah pričnejo ustanavljati komunalne hranilnice. Vendar je to zamišljeno tako, da bi te hranilnice ostale vedno **le mali lokalni zavodi** in ne centralni nosilci hipotekarnega kredita, še manj pa opora komunalnih financ. Poleg tega naj bi se pupilne naložbe nalagale le v Državni hipotekarni banki, ki naj bi tudi v bodoče ostala glavni nosilec hipotekarnega kredita v državi. Določbe načrta globoko režejo v naše gospodarske interese in če bi se zakon uveljavil v tej obliki, kakor je bil predložen, bi izzval **nedogledne potrebe v našem hranilništvu**.

Zbornica je zato po skrbno pripravljeni anketi podrobno razložila v posebni spomenici pomembnost naših regulativnih hranilnic ter opozorila na vse usodne posledice, ki bi nastale, če bi bil uveljavljen novi hranilniški osnutek. Omenim naj samo še, da

je odšlo v času najtežje denarne in gospodarske krize nad 50 milijonov dinarjev pupilnega denarja iz Slovenije v Beograd.

Zato moramo zahtevati revizijo zakona o Državni hipotekarni banki v tem smislu, da se **pupilne vloge vrnejo našim samoupravnim hranilnicam**. In v tej borbi bomo vztrajali, pa čeprav se je pokazalo popolno nerazumevanje za to našo pravično in utemeljeno zahtevo.

Zbornica je posvečala vso pazljivost tudi **tujskemu prometu** ter je pravočasno opozarjala merodajne faktorje na njegove potrebe.

Pri prizadevanju za **zatiranje šušmarstva** pa je dosegla, da se bodo dela za cestne odbore oddajala obrtnikom itd.

Svoj govor je predsednik Jelačin končal takole: Ker se morda sedanji zbornični svet sestaja zadnjič pred volitvami, se vsem zahvaljujemo za kolegijsko sodelovanje, za solidarnost in odločnost ter razumevanje za zbornične akcije, z željo, da se po izvršenih volitvah polnoštevilno vrnete v zbornico in nadaljujete uspešno delo za koristi in napredek gospodarstva dravske banovine. Zahvaljujemo se vsem za lojalno sodelovanje pri javnem delu, pa tudi tajništvu in uradništvu za njegovo delo.

Načelna izjava obrtniškega odseka

Zbornični podpredsednik g. Josip Rebek je v svojem referatu obširno razložil stanje, v katerem se nahaja naš obrtniški stan. **Obrtništvo** danes ni v nič slabšem položaju, kakor **kmečki stan**, ki pa uživa od strani države znatno zaščito. Ne more več zadostiti svojim obveznostim niti za davke, niti za socialne dajatve. V tem pogledu je značilno dejstvo, da odpade od 17 milijonov skupnih zaostankov pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani nič manj nego 6 milijonov samo na obrtništvo.

Obrtni odsek je razpravljal o položaju, ki ga je ustvarila za naše gospodarstvo, zlasti pa za naše obrtništvo uredba o zaščiti kmetov. V zvezi s tem je tekla tudi razprava od težkih razmerah, v katere je zašlo naše gospodarstvo vsled enostranske zaščite denarnih zavodov.

Obrtništvo ugotavlja pred vsem, da popolnoma razumeva in uvideva potrebo sanacije kmetijskega in denarnega gospodarstva. Smatra pa za potrebno, da istočasno ugotavlja, da je v vidu splošnih gospodarskih interesov in ozdravljenja naših gospodarskih prilik ponovno stavilo svoje dobro premišljene in na tehtnih argumentih sloveče predloge o načinu, kako naj bi se izvedla ta akcija, da na eni strani doseže svoj namen, ne da bi na drugi strani trpelo vsled tega splošno gospodarstvo ali celo zašlo v še kritičnejši položaj. Po objektivni presoji ukrepov in uredb, ki so izšle v cilju sanacije našega denarnega in kmetijskega gospodarstva in na podlagi posledic njihovih ukrepov, ki so se pokazale pri njih izvajanju v praksi, pa mora žalibog obrtništvo ugotoviti, da se niti niso upoštevali predlogi in opozoritve gospodarskih krogov v oni meri, kakor bi bilo to nujno potrebno, niti niso ti ukrepi dosegli tega, čemur so bili namenjeni. Nasprotno! Ugotoviti moramo, da stojimo danes pred dejstvi, da kmetijska zaščita v dosedanjih svojih oblikah ni prinesla nikake realne rešitve vprašanja razdolžitve kmeta, da se je nasprotno zlorabljala na vseh koncih in krajih, da se je kmetov položaj poslabšal še bolj, da je povzročila med kmetijskimi interesi popolno demoralizacijo in izgubo vsake kreditne sposobnosti, da je bil kmet radi pomanjkanja zaupanja, da dobi nujno potrebna sredstva za svoje kmetijsko gospodarstvo prisil-

jen dajati svoje prideleke na trg za vsako ceno, neglede na to, da so na drugi strani položaj še bolj poslabšale tudi razmere v naši zunanji trgovini s poljedelskimi pridelki. Sedanje stanje ne more več trajati dalje in zato je zbornica na predlog podpredsednika g. Rebeka sklenila naprositi kraljevsko vlado, da pristopi takoj k dokončni rešitvi perečih vprašanj, ki so v zvezi s sedanjim obupnim stanjem našega obrtništva.

Ugotoviti moramo dalje, da je zaščita denarnih zavodov, ki naj bi bila rešila denarno prometno gospodarstvo, dejansko izzvala položaj, v katerem vidimo popolno nemobilnost in blokiranje denarnih sredstev, skoro popolno ukinjenje vsakega kreditnega prometa ter zamrzovanje vložnih kapitalov.

Prepuščamo, da drugi presojuje vzroke, ki so dovedli do prej omenjenega načina reševanja naše denarne in kmetijske krize, ki so poučenim krogom itak znani. Ugotavljamo samo dejanski položaj, ki so ga navedeni ukrepi izzvali in ki ga — kakor se bojimo — grozi še poslabšati tudi najnovejši način reševanja zadolženega kmeta.

Da ilustriramo na konkretnih vzgledih, v kakšnem položaju se nahaja naše gospodarstvo, všteti naše obrtništvo, ki skrajno resno opozarja na nevarnost situacije, naj navedemo samo nekaj konkretnih primerov.

Solidno obrtno podjetje, čigar premoženje je predstavljalo najmanj poldrug milijon dinarjev, je zašlo v stisko, da krije svoje obveznosti za dolg, ki je znašal komaj polovico vrednosti premoženja, to pa vsled poslovne stagnacije. Ker ni moglo dobiti kljub dobremu kritju niti podaljšanja plačilnega roka, niti sredstev drugod, ga je denarni zavod pritisnil na eksekutivno realizacijo in vse premoženje s premičninami vred je bilo prodano za okrog 400.000 Din, to je komaj za četrtino svoje prave vrednosti. Obrtnik, lastnik posestva, ki je bilo vredno 360.000 Din, je bilo obremenjeno samo z 80.000 Din, je zaostal na plačilu zapadlih 10% obresti z zneskom 14.000 Din. Vsled tožbe in nato sledeče dražbe pri zaščitenem denarnem zavodu je bilo posestvo prodano brez nadaljnega za 124.000 Din, to je komaj za eno tretjino svoje vrednosti. Obrtnik, ki je imel svoje 50.000 Din vredno posestvo, obremenjeno radi nabave strojev z 8000 Din na hipoteko, je prišel vsled slabe zaposlitve v stisko, da ni mogel zadostiti svoji obveznosti za plačilo 9% obresti. Zamudil je štiri obroke samo v znesku 600 dinarjev. Na tožbo in sledečo prisilno dražbo je bilo prodano posestvo za borih 30.000 dinarjev. Bil je ob svoj dom in ob vsa sredstva, ki si jih je po dolgih letih prištel s trdim delom. V nekom nadaljnjem primeru je bilo posestvo, vredno poldrug milijon dinarjev iz sličnih razlogov prodano na dražbi za okroglo 160.000 Din.

Navedli bi lahko mnogo sličnih primerov. Toda že ti konkretni vzgledi zadostno ilustrirajo vso obupnost položaja.

Otvorja se nam pa še novo težko vprašanje, kakšen izhod si predstavljajo merodajni činitelji, ki so odgovorni za uvodoma omenjene ukrepe in uredbe ter njihove posledice, iz položaja, v katerega prihajajo denarni in njim slični zavodi, ker so kreditirali denar na hipoteke s 50% kritjem takratne vrednosti, pa te hipoteke predstavljajo danes komaj še polovico takratne vrednosti, a obstoja poleg tega še nevarnost, da izpade morebitna prisilna prodaja tako, kakor smo pokazali na prej navedenih primerih.

Obrtni odsek je premočeval ves ta obupni položaj v zvezi z vprašanjem kmetijske zaščite in zaščite denarnih zavodov,

zlasti v zvezi s položajem, ki vsled tega nujno postaja tudi za obrtnika. Došel je do zaključka, da je njegova dolžnost, da v skrajni sili pred zborničnim svetom opozori merodajne činitelje na vsa ta dejstva in da v interesu rešitve obrtništva pa tudi celokupnega našega gospodarstva nujno zahteva, da se nehajo eksperimenti, ki so se dosedaj delali in da se ne samo v interesu našega gospodarstva, ki propada, temveč tudi v interesu države same vsi ti problemi končno vendar tretirajo in rešijo na način, kakor so to ponovno in s tehtnimi argumenti predlagale naše gospodarske korporacije. Poleg kmeta sta gotovo obrtnik in trgovec največja stebra države.

V daljšem referatu je zb. sv. g. R. Skubec opozoril zbornični plenum na posledice, ki prete našim premogovnikom radi zmanjšanja dobav premoga za državne železnice. Dejal je, da vse dosedanje akcije žal niso imele uspehov, čeprav je gotovo, da je zadnji sklep o razdelitvi dobav premoga državnim železnicam naperjen proti vsem našim gospodarskim in socialnim interesom, škodoval pa bo tudi racionalni in ekonomični eksploataciji železnic. V imenu trgovstva podpira g. Elsbacher zahteve po zvišanju dobav. Mezde rudarjev so se znižale od 168 milijonov leta 1919. na sedanjih 58 milijonov. Ena četrtna skupne mezde gre za socialno zavarovanje. Samo v našem okraju je število profesionalnih rudarjev padlo od 9000 na 4000. Ker se bo še razpravljalo o reviziji dobav, se bo tudi zbornica zavzela za naše premogovnike.

O težkem položaju naše lesne trgovine in industrije je poročal zb. sv. g. dr. Ernest Rekar.

O avstrijskem dumpingu pri uvozu papirja je poročal zb. sv. g. dr. Ciril Pavlin. Avstrija, ki ima doma višje cene kot izven države, je šla s svojimi cenami na našem trgu tako daleč doli, da ji ostaja le še 60% produkcijskih stroškov pri izvozu.

O potrebi revizije taksnega zakona je še obširno poročal zb. sv. g. Zdravec, nakar so bili sprejeti številni samostojni predlogi, tako predlog zb. sv. g. Senčarja glede omiljenja določb in kazni v zvezi z bolniškim zavarovanjem delavcev, predlog podpredsednika g. Rebeka glede praktične usposobitve absolventov tehničnih srednjih in delovodskih šol, predlog podpredsednika g. Majcna, da se v seznam krajev, ki uživajo ugodnosti po § 11. potniške tarife, poleg nižinskih kopališč in letovišč vnesejo tudi naša višinska zračna okrevališča in letovišča. Sprejet je bil tudi predlog zb. sv. g. Zdravca glede obnove telefonske proge med Čakovcem in Mariborom, predlog zb. sv. g. Zemljiča glede računanja kala pri trošarinah na vino, predlog zb. sv. g. Goričarja glede pobijanja krošnjarstva z vinom in zb. sv. g. Čoha glede potrebe priznanja trošarine prostega vina za lastno potrošnjo kmetovalcev, ki so obenem gostilničarji.

Ali ste že poravnali naročnino!

Obvestila

Zbornica za trg., obrt in industrijo je na predlog kr. banske uprave za pravično ureditev nočnega dela v pekarnah podala sledeče mnenje, ki je istočasno želja prizadetih obrtniških organizacij:

Vprašanje omejitve nočnega dela v pekarnah so pokrenile delavske organizacije, ki zastopajo interese delavcev pekarske stroke. Pri tem se sklicujejo na tozadevno mednarodno konvencijo. Zbornica v polni meri razumeva interes pekarskega delavstva, da ima v nočnem času počitek. Saj si to želijo tudi poslodavci, pekovski obrtniki. Toda zbornica tudi ne more preko dejstva, da je kruh glavno hranilo ljudstva, zlasti gospodarsko šibkejših slojev in da je zato pri odločitvi o tem vprašanju treba vpoštovati tudi javne interese ljudske prehrane. Tem javnim interesom, ki jih je treba v prvi vrsti ščititi, se morajo podrediti interesi tako peka-delodajalca, kakor delavca pekarske stroke.

Potreba ljudske prehrane zahteva, da je svež kruh konzumentu na razpolago že v ranih jutranjih urah. Množica delavstva pričinja z delom že med 6. in 7. uro. Na zgodnjo preskrbo s kruhom je navezano tudi uradništvo, ki nastopa službo med 7. in 8. uro. Kmečkemu ljudstvu se mora dostavljati kruh na dom od vasi do vasi in mora zato pek razpošiljati svež kruh že v ranih jutranjih urah. Pekarne, ki preskrbujejo ljudstvo s pekarskim kruhom, so pri nas 90% mali in srednji obrati. Tehnika dela v teh obratih je doslej vedno zahtevala, da se dela v nočnem času in sicer pretežno tako, da so bila pripravljala dela končana že pred polnočjo, nato pa je takoj sledilo glavno delo. Edino na ta način je bilo mogoče ustreči zahtevi in potrebi konzumenta.

Javni interes pa ne zahteva samo pra-

vočasne dostave svežega peciva konzumentu, temveč tudi zdravo in vžitno pecivo. Izdelava takega peciva pa je mogoča le, ako se peku pri izdelavi časovno ne dela sile. Kajti proces peke kruha je z ozirom na kemično pretvarjanje snovi tak, da se ga umetno in s silo ne da krajsati.

Socialna zaščita pekarskega delavstva, ki tvori razmeroma jako malo število, s tem, da se ukine nočno delo v pekarnah, bi v naših razmerah povzročila še večje socialno zlo, to je nemožnost pravočasne preskrbe z zdravim pecivom ogromnega števila konzumentov, zlasti pa delavstva samega, ki mu je kruh često glavna hrana med delom.

Zbornica zato iz prevladujočih javnih interesov zastopa stališče, da se zaenkrat še ne pristopi k tako rigorozni ukinitvi nočnega dela v pekarnah, to pa zlasti zato, ker je praksa ravno v Savski banovini pokazala, da pri nas to tudi v moderno urejenih obratih ni mogoče, ako naj zagotovimo množici konzumentov pravočasno zdravega kruha.

Izhajajoč iz tega načelnega stališča zbornica predlaga, da se načrt uredbe o omejitvi nočnega dela v pekarnah temu primerno izpremeni in dopolni tako, da se načeloma dopušča nočno delo v pekarnah.

Ako pa bi se kljub prevladujočim javnim interesom konzuma vendarle hoteli vpoštovati socialni oziri do pekarskega delavstva ter radi tega uvedle omejitve nočnega dela v pekarnah, naj bi se pustila za pripravljalna dela popolna svoboda, glavna dela pa bi se smela pričeti ob 24. uri.

Profesorska.

Mladenič profesorju, ki ima mnogo hčera: »Gospod profesor, če bi bila katera izmed vaših hčera še neporočena, bi bil srečen, da bi mogel postati vaš zet.«

Profesor: »Počakajte malo, pogledati moram, na pamet tega ne vem.«

Kupuj domače blago!

ZANATSKA BANKA

kraljevine Jugoslavije A. D., podružnica Ljubljana

Podeljuje obrtnikom in obrtnim podjetjem menična posojila, kredite na tekoči račun, posojila in zastavo državnih vrednostnih papirjev do najvišjega zneska Din 250.000.—.

Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun, katere izplačuje brez omejitve. Interesenti dobe informacije ustno in pismeno pri:

TELEFON ŠTEV. 30-20

ZANATSKI BANKI KRALJEVINE JUGOSLAVIJE A. D.,

PODRUZNICI V LJUBLJANI

Kreditno društvo

MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

**dovoljuje posojila na menice
in kredite v tekočem računu vsem
kredita zmožnim osebam in tvrdkam**